

امکانات کم، امکانات زیاد

17 بهمن 1400

چند سطر درباره "دسته دختران" ساخته ی منیر قیدی

رادیو را کمی دیر روشن می‌کنم. به خاطر همین متوجه نمی‌شوم منتقد فیلمی که صدایش در حال پخش است درباره چه فیلمی حرف می‌زند. گویا در جلسه بعد از اکران فیلم کارگردان و تهیه‌کننده از کمبود امکانات گفته و بعضی از نقایص را به گردن نبود آنها انداخته است. آقای منتقد طوری در این باره حرف می‌زند که احساس می‌کنم رگ‌های گردنش بیرون زده و اگر فیلمساز در آن لحظه از کنارش رد شود یقه‌اش را می‌گیرد و با مشت به صورتش می‌کوبد. با آنکه از لحنش خوشم نیامده به او حق می‌دهم و کنارش می‌ایستم تا بگویم وقتی بیننده، به تماشای فیلم بنشیند، حاشیه‌ها و بودجه فیلم برایش مهم نیست. حواسش پی خود فیلم است. البته از یک طرف هم فکر می‌کنم بودجه کافی یا بهتر بگویم زیاد می‌تواند کمک حال کارگردان و بقیه عوامل فیلم شود تا نتیجه مطلوب‌تری بگیرند و فیلم بهتری بسازند. البته این هم همیشگی نیست. بعضی وقت‌ها بودجه زیاد بلای جان فیلم می‌شود. درست مثل رنجی که کارگردان سر صحنه می‌برد. رنجی که به قول بهرام بیضایی می‌تواند دست و پای فیلمساز را وقت تدوین فیلم ببندد.

بودجه زیاد هم می‌تواند همین کار را انجام دهد. نمونه‌اش فیلم [دسته دختران ساخته منیر قیدی](#) است که انگار باعث شده تا فیلمساز به‌جای تاکید بر موقعیت‌های دراماتیک بیشتر به فکر صحنه‌هایی باشد که ویرانی‌های جنگ را به شکل قدرتمندی نشان می‌دهد. صحنه‌هایی که انفجارهای پیاپی، گریز جنگ‌زدگان، پرواز هواپیماهای جنگی و انفجارهای پیاپی را به دنبال دارد. بد هم در نیامده. اگر تک تک صحنه‌ها را به صورت مجزا ببینیم، هر صحنه می‌تواند نشانه تسلط کارگردان و بقیه عوامل فیلم باشد. اما با شکل کنونی تکرار یک چنین صحنه‌هایی از بار نمایشی فیلم کم کرده، باعث کم شدن تاثیر صحنه‌ها می‌شود. گاهی اوقات یک پلان یا فراتر از آن یک صحنه برای بیننده دنیایی را می‌سازد. نمونه‌اش نمایی در فیلم [برباد](#) رفته ساخته ویکتور فلمینگ است که اثرات جنگ را به شکل تاثیرگذاری به نمایش گذاشته است.

شاید اگر منیر قیدی هم با کمبود بودجه روبه‌رو بود ناگزیر می‌شد تا از خیر تصویر کردن بخشی از صحنه‌های فیلم بگذرد و بیشتر بر داستانی تمرکز کند که دوره‌ای خاص از روزگار جنگ و دفاع را رقم می‌زند. داستانی که می‌توانست با ساخت موقعیت‌هایی زنانه‌تر، خشونت موجود در جنگ را بدون تاکید، به شکل اثرگذارتری به تصویر در آورد. در آن صورت حسن فیلم علاوه بر تدوین، بازی‌ها، فضاسازی و جلوه‌های ویژه به کارگردانی و فیلمنامه فیلم نیز تسری پیدا کند. عجالتا که این‌طور نشده و [دسته دختران](#) چند پله پایین‌تر از فیلم قبلی منیر قیدی (ویلاهی‌ها) قرار گرفته است.

*** حسن لطفی ، نویسنده و منتقد سینما**